

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาหลักการในการพิจารณาสถานะบุคคลของบริษัท แอลจี อีเลคทรอนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “แอลจีไทย” ภายใต้หลักกฎหมายระหว่างประเทศ เนื่องจากแอลจีไทยเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าแอลจีไทยมีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทยตามกฎหมายไทย แต่ด้วยเหตุที่แอลจีไทยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่เกาหลีและมีผู้ถือหุ้นทั้งหมดเป็นคนชาติของเกาหลี ทำให้แอลจีไทยมีจุดเกาะเกี่ยวอย่างเข้มข้นกับเกาหลี ซึ่งเป็นจุดเกาะเกี่ยวทางเศรษฐกิจอีกด้วย เพราะแอลจีไทยเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจต่อประชากรของเกาหลีอย่างมาก ผลที่ตามมาจึงทำให้แอลจีไทยมีสองสัญชาติกล่าวคือสัญชาติไทยในสถานะการณืทั่วไป และสัญชาติเกาหลีในสถานะการณืพิเศษที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเช่นนั้น แต่แอลจีไทยแทบจะไม่มีโอกาสใช้สัญชาติไทยในสถานะการณืทั่วไปได้เลย ด้วยเหตุที่สถานะบุคคลของแอลจีไทยมีการขัดกันของสัญชาติ ซึ่งสัญชาติเกาหลีเป็นสัญชาติที่มีประสิทธิภาพมากกว่า (Effective Nationality)

ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษานี้จะเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงประสบการณ์ (Experiential Research) กล่าวคือการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกฎหมายแต่ละฉบับไม่ว่าจะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายภายในของไทยและกฎหมายภายในของเกาหลี และเอกสารสำคัญของบริษัท นอกเหนือจากนั้นยังจะทำการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ กล่าวคือผู้บริหารของแอลจีไทย รวมถึงการหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ และการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลผู้ที่มีความสนใจศึกษาปัญหากฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

จากการศึกษา ได้ข้อค้นพบว่า การวิเคราะห์สถานะบุคคลของบุคคลที่มีองค์ประกอบต่างด้าวนั้น จะต้องทำการวิเคราะห์ทั้งในกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน และในการวิเคราะห์สถานะการณืทั้งสองนี้จึงค้นพบว่าแอลจีไทยถูกกำหนดสถานะบุคคลโดยสัญชาติของแอลจีไทยเอง หรือสัญชาติของผู้ถือหุ้น หรือภูมิลำเนาของแอลจีไทย หรืออาจจะไม่ใช่ทั้งสัญชาติและภูมิลำเนาเลย

ในประการแรก ปัญหาการเริ่มต้นสถานะบุคคล ความสามารถ และการสิ้นสุดสถานะบุคคลของแอลจีไทยเป็นปัญหาตามกฎหมายเอกชนย่อมจะต้องเป็นไปตามกฎหมายขัดกันไม่ว่าจะเป็นกฎหมายขัดกันในระบบกฎหมายแบบ Civil Law หรือ Common law แล้วแต่กรณี แต่ก็จะได้รับผลเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การเริ่มต้นสถานะบุคคลของแอลจีไทยจะเป็นไปตามกฎหมาย

เกาหลีเพราะแอลจีไทยมีสัญชาติเกาหลีและมีภูมิลำเนาอยู่ที่เกาหลี นอกจากนี้ความสามารถและการสิ้นสุดสถานะบุคคลของแอลจีไทยก็เป็นไปตามกฎหมายเกาหลีด้วย ทั้งนี้ ในการสิ้นสุดสถานะบุคคลของแอลจีไทยไม่สามารถที่จะร้องขอชำระบัญชีในประเทศไทยได้ (มาตรา 4 เบญจ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง) แต่การนำเอาคำพิพากษาของศาลเกาหลีเรื่องการสิ้นสุดสถานะบุคคลมาให้ศาลไทยรับรองและบังคับตามนั้นสามารถทำได้ หากกระบวนการในศาลเกาหลีเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ ตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 585/2461

ในประการที่สอง สำหรับสถานะบุคคลของแอลจีไทยตามกฎหมายมหาชนจะมีได้สองสถานะการณืเช่นกัน กล่าวคือสถานะการณืทั่วไปและสถานะการณืพิเศษ โดยในสถานะการณืทั่วไปนั้นจะเป็นไปตามหลักทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ซึ่งจะเป็นการถือสัญชาติตามรัฐที่ก่อตั้งสถานะบุคคล (คดี Barcelona Traction) ดังนั้น แอลจีไทยจึงมีสัญชาติไทยในสถานะการณืทั่วไป แต่สถานะบุคคลตามกฎหมายมหาชนในสถานะการณืพิเศษนี้ ซึ่งกรณีที่สำคัญก็คือกฎหมายการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว แอลจีไทยจะถูกถือว่ามีสถานะเป็นคนต่างด้าว สนธิสัญญาที่ผูกพันประเทศไทยและเกาหลีก็มุ่งที่จะนิยามสัญชาติของแอลจีไทยตามหลักกฎหมายทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล และสนธิสัญญาก็ไม่ได้ถือว่ามีสัญชาติเกาหลี

ในประการที่สาม ประเด็นสิทธิการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ของคนต่างด้าวนั้น เป็นนิติสัมพันธ์ตามกฎหมายมหาชน จึงตกอยู่ภายใต้กฎหมายมหาชนของรัฐคู่กรณี และเมื่อแอลจีไทยจะเข้าสู่ตลาด (Market Access) ในประเทศไทย นิติสัมพันธ์ระหว่างแอลจีไทยกับประเทศไทย จึงตกอยู่ภายใต้กฎหมายการประกอบธุรกิจคนต่างด้าวของไทย เว้นแต่จะมีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น โดยสิทธิการประกอบธุรกิจของแอลจีไทยในปัจจุบันนั้นจะตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เพราะได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลไทย แต่แอลจีไทยก็ไม่สามารถวิโมคสิทธิประโยชน์จากสนธิสัญญาที่ประเทศไทยทำกับเกาหลีได้ในประเทศไทย

ในประการที่สี่ สำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมของแอลจีไทยย่อมเป็นไปภายใต้หลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ซึ่งจะพบว่ากรณีที่แอลจีไทยจะมีความรับผิดชอบต่อรัฐไทยก็ย่อมเป็นไปตามกฎหมายมหาชนของไทยเพราะเป็นรัฐที่รับการลงทุน ในขณะที่ความรับผิดชอบต่อเอกชนย่อมเป็นไปตามหลักกฎหมายขัดกัน ซึ่งเอกชนในที่นี้จะหมายถึงลูกค้าของแอลจีไทยซึ่งอาจจะไม่อยู่ในประเทศไทย รวมตลอดถึงบุคคลภายนอกที่ได้รับผลกระทบจากแอลจีไทยทั้งหมด แต่ความรับผิดชอบทางสัญญาก็ย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา แต่ในส่วนของละเมิดนั้นก็ย่อมเป็นไปภายใต้กฎหมายละเมิดที่ถูกระบุโดยกฎหมายขัดกัน และพึงสังเกตว่าความรับผิด

ตามสัญญาและละเมิดนี้จะผูกพันไปถึงบริษัทแม่ด้วย ทั้งนี้ จะเป็นไปตามหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล (Piercing the Corporate Veil)

ในประการที่ห้า สิทธิในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของแอลจีไทยนั้นแอลจีไทยสามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางศาลและอนุญาโตตุลาการได้ ซึ่งจะเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความของแต่ละประเทศ หรือตามข้อบังคับของอนุญาโตตุลาการแต่ละสถาบัน หรือตามอนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล แต่อย่างไรก็ต้องไม่ลืมว่ากรณีการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการระหว่างแอลจีไทยกับคู่พิพาทนั้นจะเป็นไปตามบทบัญญัติของ Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards 1958 (New York Convention) ดังนั้น การร้องขอให้ศาลไทยบังคับตามคำชี้ขาดจึงเป็นไปภายใต้กฎหมายพิเศษ กล่าวคือ กฎหมายอนุญาโตตุลาการ

ในประการสุดท้าย การบังคับคดีระหว่างประเทศนั้น ณ วันที่ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีในอนุสัญญาฉบับใดเลย การรับรองและบังคับตามคำพิพากษาของศาลจึงเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ซึ่งก็คือหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางตุลาการนั้น และหลักต่างตอบแทน